

Evolutie broedpopulatie grauwe gors te Riemst.

najaar 2011

De gemeente Riemst, gelegen in het zuidoosten van de provincie Limburg (België), is een typische plattelandsgemeente. Ongeveer driekwart van de oppervlakte van de gemeente bestaat uit vruchtbaar landbouwgebied dat zich onder de vorm van leemplateau's tussen of rondom de dorpen uitstrekt. Ze vormt het meest oostelijke puntje van het huidige verspreidingsgebied van de grauwe gors in België. De vraag is alleen 'hoe lang nog?'

Net zoals op andere plaatsen maakt ook hier de populatie een vrije val mee. Dit is geen nieuw verschijnsel, maar de achteruitgang gaat nu wel bijzonder hard. Oorzaak van de algemene achteruitgang is duidelijk de gewijzigde manier van aan landbouw te doen. Iets dat eigenlijk al begon halverwege de vorige eeuw (stijgende vraag grondstoffen, opkomst kunstmest etc.). Dit resulteerde in een veranderende landbouw. Die wijzigingen vonden niet alleen te snel plaats, maar brachten ook een algehele verarming van het leefgebied van deze cultuurvolger met zich mee. Deze –onder meer voor de grauwe gors- negatieve ontwikkelingen vonden ook in Riemst plaats. De landbouwgrond staat er bekend als een van de beste van Europa. De evolutie naar een intensievere en efficiëntere landbouw zal er dus ook snel zijn ingang gevonden hebben.

De situatie van de grauwe gors in de gemeente Riemst is de laatste jaren goed opgevolgd. Een inventarisatie in 2001 (Gabriëls & Van De Genachte, 2002) van de akkervogels in de gemeente leverde achtenzestig broedterritoria op van de grauwe gors (Likona

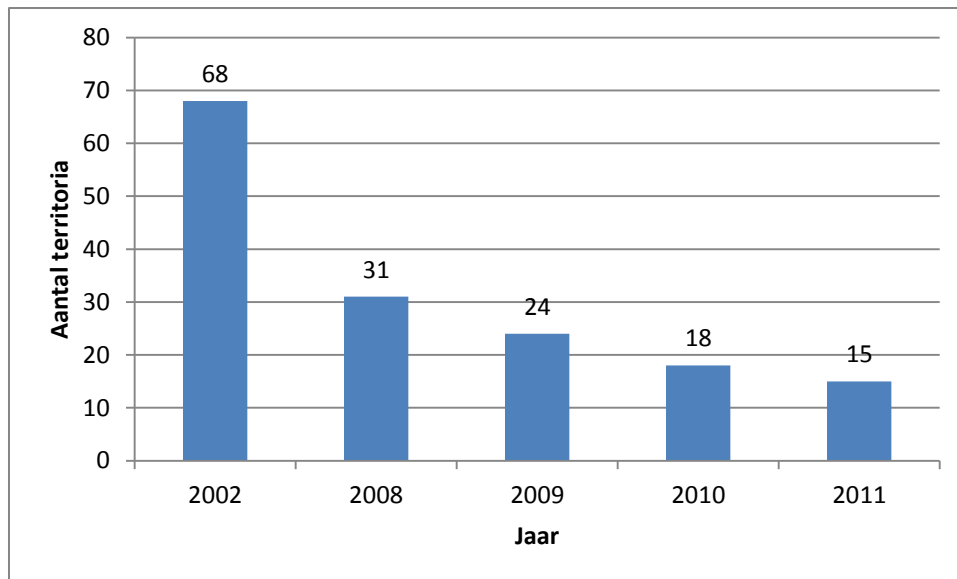

Jaarboek 2009). Vanaf 2008 Twee grauwe gorzen tussen de aardappelplanten op een plateau te Kanne – Riemst (rechts volwassen ex, links uitgevlogen juveniel. (Foto: Michel Maassen, 2009)

startte de Werkgroep Grauwe Gors (WGG) er met een gebiedsdekkende territoriumkartering die jaarlijks voortgezet wordt. In dat jaar konden slechts nog eenendertig territoria geteld worden. Het daarop volgende broedseizoen van 2009 leverde amper vierentwintig territoria op. In de broedseizoenen van 2010 en 2011, die elk voorafgegaan werden door een strenge of voor vogels harde winter, zette de dalende trend strak verder met respectievelijk nog achttien en vijftien opgetekende territoria.

Jaartal	# territoria/zingende mannetjes	% daling t.o.v. atlasperiode ('00-'02)	% daling t.o.v. het voorgaande jaar
2001	68		
2008	31	- 54,4	- 54,4
2009	24	- 64,7	- 23,6
2010	18	- 73,5	- 16,6
2011	15	- 77,9	- 16,6

Tabel 1: Evolutie van het aantal territoria grauwe gors te Riemst in cijfers.

Grafiek 1: Afname van de populatie grauwe gorzen te Riemst tijdens de voorbije 4 jaar t.o.v. het jaar 2001.

De achteruitgang tussen de jaren '70 (van vorige eeuw) en de inventarisaties voor de meest recente Vlaamse broedvogelatlas (2000-2002) betrof op Limburgs niveau 50%. En dat over een periode van zo'n 25 jaar. Indien we nu uit de inventarisaties analyseren dat de resultaten van 2008, amper 6 jaar na de vorige telling, opnieuw een daling laten zien van ruim 54%, weten we dat de achteruitgang nu een stuk harder gaat. Vanaf dan volgen er jaarlijks tellingen waardoor vergelijkingen van de aantallen van jaar tot jaar mogelijk zijn en de evolutie op de voet gevolgd kan worden. De inventarisaties uit het seizoen van 2009 lieten een daling van bijna 24% t.o.v. het voorgaande jaar zien. De twee daaropvolgende broedseizoenen (2010 en 2011) vertonen beide een afname van het aantal territoria van bijna 17% t.o.v. het jaar voordien (zie ook tabel). Dit alles komt neer op een totale achteruitgang van de Riemsterse grauwe gorzen populatie van 78% op juist tien jaar tijd.

Hopelijk valt het tij hier nog te keren voordat de lokale populatie echt het loodje gelegd heeft. De specifieke maatregelen voor deze en andere akkervogels nemen alvast elk jaar beduidend in aantal toe. Het doorzetten van de tellingen zal moeten uitwijzen of en wanneer er een kantelmoment komt waarop de populatieafname stagneert en daarna misschien zelfs terug zal stijgen. Dat laatste is in ieder geval hard nodig wil de plaatselijke populatie enigszins levensvatbaar blijven.

Referenties;

Vermeersch, G., Anselin, A., Devos, K., Herremans, M., Stevens, J., Gabriëls, J. & B., Van Der Krieken. 2004. Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, 496 p.

Thewissen F. & R. Erens. 2009. Akkervogels in Riemst, de Grauwe Gors LIKONA Jaarboek 2009, nr 19: pp118-120.

(Tekst: Werkgroep Grauwe Gors - R. Erens)